

Javaslatok a városkép védelmére

Budapest mindannyiunké

Diafilmkockák, fényképekkel teleragasztott albumok jártak kézről kézre a Hazafias Népfőnt budapesti bizottsága és a Magyar Nemzet hétfői esti vitaforumán. Az interpelláló Bajzáth János által felvetett probléma — fővárosunk utcaképe — sok érdeklődőt vonzott, s szokatlanul nagy számban szólaltak hozzá a témához. Így — terjedelmi okból — csupán a vita főbb vonulatairól adunk hírt.

Miről esett szó az interpellációban, mit illusztráltak a kézről kézre járó képek, s mit szűrhetünk le az illetékes válaszadók szavaiból?

Bajzáth János hangsúlyozta, hogy ezúttal nem az épületek, létesítmények elhelyezéséről, esztétikai vagy egyéb értékeléséről ejt szót, hanem azokról a — szerencsére egyre többeknek szemet szúró — **bosz-zszantó, kulturálatlanságot, nemtörődömséget tükröző hiányosságokról, amelyeket a lakosság egy része és közvetve az illetékes hatóságok túlzott türelme, a szükséges szigor hiánya idéz elő.**

Utcai árusok, szemelők vevők

A város tisztaságát, az utcák képét, hangulatát nagymértékben rontják az utóbbi időben különösen elszaporodott, gyakran engedély nélkül felállított utcai bódék. Még több gondot okoznak azok az árusok, akik egyetlen asztalkával, vagy kosárral feltűnnek a forgalmas helyeken, utcasarokokon és „működésüket” már messziről jelzi a hanyag vásárlók által eldobált hulladék, szemét. Ezek az árusok tökmagtól a főtt kukoricáig minden idenyben megtalálják a maguk „slágerét” és **kiháználják az ellenőrzés lazaságát.** A főttkukorica-árusok például valóságosan elrejtették újonnan és nagy anyagi áldozatokkal épült, szép, kulturált aluljáróinkat is, ahonnan csak egy-egy szigorúbb, köteleseget szigorúan vevő rendőr felbukkanására tűnnek el — pánikszertűen. Sok a szemét az utcai sorsjegy-, virág- és jégfagy-látárusok körül is. Ott látjuk ugyan közelükben a seprút és lapátot — nyilván engedélyezés esetén ez **kötelező előírás** számukra —, csak éppen ritkán használják. A lakosság egy része pedig nem a szeméttartóba, hanem **mellé, vagy még messzebb, szanaszét dobálja el a hulladékot.** Minden felhívás, figyelmeztetés, kérés ellenére még mindig sok a szemét és cigarettavég mindenfelé, de különösen a villamos- és autóbusszmegeállókban. Igaz, hogy egyes helyeken kevesnek bizonyul a szemégyűjtő, vagy nincs mindegyiken csikkelynyomás céljára külön rekesz, vizes edényke, de azért mégis nagyon elkeserítő látvány, hogy **egyesek a virágtartókat használják szemetes edényként!**

Ládák és roncsautók

A helyenként elszomorító utcakép kialakulásában mégsem csupán az engedélylen vagy anélkül árusítók, vagy egyes személyek a vétkesek, hanem **állami vállalatok, trafikok, közértek, zöldségboltok is.** Előttük és köröttük rendetlen összevisszaságban csúfoskodik a felhalmozott göngyöleg, dobozok, ládák, hordók tömege. Egyes bódék elhelyezése, vagy külleme is erősen kifogásolható: **lebontásuk már régóta aktuális.**

A Fővárosi Kertészeti Vállalat minden évben tekintélyes összeget áldoz a fásításra, **a fiatal csemeték mellől azonban kihúzzák a karót, vagy a kárók kidőlnek és a meg nem eredt, vagy kiszáradt fászkák pótlására már nem jut energia.** Az utcákat szegélyező zöld sávokon, vállalatok, kulturházak és egyéb intézmények épületeinek a tövében is burjánzik a gaz. A Köztisztasági Hivatal elismerésre méltó igyekezete ellenére még mindig sok az építkezések után olykor hónapokig ott maradó építési hulladék, „sitt”.

A képek nagy része a meg-

rongált padokat, játszótéri berendezéseket, a sorsára hagyott üres, de közben már szeméttel megtelt hordókat, a város szinte minden részén található roncsautókat (!) ábrázolja.

Vandalizmus a parkokban

Az interpelláció, de a hozzászólók közül is sokan felhívták a figyelmet a fővárosi tanács Tanács körüli bemutatótermében látható kiállításra, amelynek témája egybeesik a vitaforumával. A jelenlevő és hozzá is szóló Heim Ernő rendezésében megtekinthető bemutató jelszava, amelyet minden fővárosi embernek meg kellene szívlelnie: **Budapest mindannyiunké, és érte valamennyien felelősek vagyunk.** Néhány adat erről a kiállításról: az elmúlt tíz év alatt 10 ezer cserjét és 37 ezer fát pusztított el a nemtörődömség és vandalizmus. Evente sok ezer utcai lámpát kell pótolni, legutóbb 243 padot, 50 szemégyűjtőt és 10 szabadtéri sakkasztalt és játszótéri felszerelések tömegét kellett összesen 5 milliós értékben a roncsleplere szállítani!

A felvetett kérdésre Cserpes Ferenc, a városrendezési és építési főosztály helyettes vezetője, a köznmű és műépítési főigazgatóság részéről Szántó László főigazgatóhelyettes és Hajdú György, a Köztisztasági Hivatal igazgatója válaszolt. Kiderült, hogy az engedély nélküli utcai árusítások, a városképet rontó bódék, s egyéb visszasságok megszüntetésére **valóban erőlyesebb intézkedésekre, sőt rendeletmódosításra, szigorúbb szankciókra van szükség.** Tovább kell erősíteni a kerületi műszaki osztályokat is, mert sok esetben azok sem állnak hivatásuk magaslatán. Az illetékesek nemrégiben tervezetét dolgozták ki egy olyan **rendészet létrehozására, amelyet — ha ez megoldható — hatósági jogkörrel ruháznának fel és így az eddiginél hatékonyabban intézkedhetnének a visszasságok megszüntetése érdekében.** Az utca-, illetve a városkép védelmét szolgálja az a rendelet is, amely rövidesen megszületik és a **különösen védendő, fontos, kijelölt területeken megszigorítja — a többi között — az árusító pavilonokra, kirakatszékényekre, hulladékgyűjtőkre és még számos más „mütagyra” vonatkozó tilalmi, illetve engedélyezési eljárásokat.**

„Kellemes gond” is

A parkok fenntartására évi 80 millió, a szemét eltávolítására, az utak tisztítására 160, a közvilágítás költségeire 120 milliót fordít a főváros. A Kertészeti Vállalat **félmillió sorfárol** gondoskodik. A nehézségeket fokozza az, amit tulajdonképpen „**kellemes gondnak**” nevezhetnénk, hogy még az áremelkedéseket is figyelembe véve, idén körülbelül a **négyszeresét fordítjuk köznmű és mélyépítésre, mint hat évvel ezelőtt.** Gondoljunk a **rangos építkezések egész sorára — gázvezetékek az új metróvonal, s a többiekén kívül —, a járdák alatt húzódó különböző hálózatok tömegére.** Ezeknek az építkezéseknek a meggyorsítására született a **rendelet, hogy frekventált útvonalakon három műszakban kell dolgozni, hogy a rendezetlenség, az építési törmelék hamarabb eltűnjék az utcákról.**

A Köztisztasági Hivatal 1972-ben **600 szabálysértést kezdeményezett, de a szigor itt sem bizonyult elegendőnek.** El kellene végre jutni oda, hogy Budapest ne csak természetadta előnyeire legyen csodaszép város... Felmerült a kérdés, hogy a köztisztaság szempontjából annyi problémát jelentő egyes MEH-részeknek feltétlenül a belterületen kell-e elhelyezkedniük? A szállítások terén is az a szabálytalanság. Meszet, szemet, gyaluforgácsot szállító teherautók sok-sok kilométeren végigpiszkolják az utakat. **Pedig 14 millió négyzetméteres terület takarítását a Köztisztasági Hivatal örül, ha naponta egyszer elvégezheti.**

Megsokszorozódott a háztartási szemét mennyisége, súlya is. Több mint 700 cél- és munkagép mellé naponta 5—600 alkalmi munkást vesznek fel.

Bár szójátéknak is beillik, **égető szükség volna** mielőbb Budapest szemétegető-művének megépítésére, mert 1980-ra betelnek az üregek és gödrök Nagy-Budapest környékén is és utána már 43 kilométer távolságra kellene naponta szállítani a hulladékot.

A vita során egymást követték a szenvedélyes, a visszasságokat jogosan bíráló felszólalások. Hiányolták, hogy az **illetékesek nem mindig reagálnak a sajtóban megjelent bírálatokra, az egyes tanácsokat, szakigazgatási szerveket érintő cikkekre, pedig az olvasók várják, elvárják a válaszadást, és erre rendelet is kötelezi az illetékes szerveket.** A társadalmi összefogásra valóban nagy szükség van, a Hazafias Népfőnt, a Vöröskereszt, a tanácsok szép eredményekkel is dicsekedhetnek és ezeket szaporíthatják, ha a **most folyó lakóbizottsági választásokon és tanácsotagi beszámolókon a kisebb közösségek felelősségérzetét is felkeltik nemcsak az utcakép, de a házak udvarának, lépcsőházainak tisztán tartására is.** Sajtóban, rádióban, tévében **kell kipellengérezni azokat, akiket vandalizmuson, felelőtlen szemeltesen, engedély nélküli bódék felállításán rajtakapnak.** A rendészet létrehozását mindenki örömmel fogadná, mert jelenleg, aki a közös vagyonért, a város szépsége érdekében felemeli a szavát, nemegyszer olyan válaszoknak, fenyegetéseknek és támadásoknak teszi ki magát, ami legközelebb elriasztja e „népnevelői” feladat betöltésétől. Többen sürgették a **progresszív bírság** bevezetését a rend megsértői, de még a **hanyag házkiszorítók felelősei ellen is.**

Felvetődött az a megfontolásra érdemes javaslat, hogy **légyen vidéki város mintájára — mint Sárospatak, Sopron — miért ne lehetne egy budapesti városképzési egyesületet létrehozni, amely a tagdíjakból — közületek is lehetnek tagok — sok létesítmény megóvását, helyrehozatalát meggyorsíthatná, előmozdíthatná.**

Közös javaslatunk

Szóvá tették, hogy az igazoltatások és bírságolás rendőrségi feladat, is lenne, de ha az állomány létszáma ezt nem teszi lehetővé, kísérletképpen diákokat, tettekre kész nyugdíjasokat is fel lehetne ilyen joggal ruházni.

Dr. Reischl Antal professzor, a budapesti bizottság várospolitikai munkabizottságának elnöke vitázórájában azt indítványozta, hogy a téma komplexitása és fontossága miatt egy négytagú bizottság — **Bajzáth János, dr. Dorcsák György, Heim Ernő és dr. Légrady Dezső —** készítsen az elhangzottak alapján egy **összefoglaló anyagot, amely valamennyi érintett szerv részére tartalmazza a fórum elgondolásait, s azokat a Hazafias Népfőnt az illetékesek elé terjeszti.**

Reméljük, ilyen formában a népfőnt és lapunk közös vitaforumát ezzel minden, a centenáriumát ünneplő fővárost igazán szerető polgárának nevében újabb javaslatokkal járulhat hozzá szabályszerű Budapestünk még szebbé tételéhez.

Komor Vilma